

Luftveisinfeksjoner

Bakgrunn:

Småbarnsalderen er en tid da man gjennomgår mange infeksjoner. Vi er omgitt av virus og bakterier; mange av disse er harmløse og til og med nyttige, men noen gir infeksjonssykdommer. De fleste akutte infeksjoner hos barn er luftveisinfeksjoner. Med dette menes infeksjoner i nese, hals, svelg og ører (øvre luftveier) og nedover i luftrøret og lunger (nedre luftveier). Barnets immunsystem er umodent og trenger øvelse for å bekjempe infeksjoner. Vi har ved vaksinasjoner klart å skaffe barna beskyttelse mot en del farlige infeksjonssykdommer, og heldigvis er de akutte infeksjonene småbarn får i Norge i dag stort sett ufarlige. Spedbarn med eldre søsken er mer utsatt for infeksjoner før de er ett år. Etter ett års alder, når mange begynner i barnehage, er det normalt med opp til en luftveisinfeksjon i måneden i vinterhalvåret.

Årsaker:

Nesten alle akutte luftveisinfeksjoner skyldes virus. Disse virusinfeksjonene er svært smittsomme og man blir syk noen få dager etter at man har blitt smittet. Det finnes en lang rekke kjente luftveivirus som gir sykdom hos barn og voksne. Felles for dem er at det ikke finnes noen medisin som kan forkorte sykdomsforløpet. Felles har de også at de som regel er ufarlige, i hvert fall for barn som ikke har andre alvorlige kroniske sykdommer. De gir plagsomme symptomer i noen dager og de kommer ganske ofte i småbarnsalderen, men det er viktig for barnets immunsystem at det får disse infeksjonene for at det skal utvikle motstandskraft.

Symptomer (sykdomstegn):

Høy feber, redusert allmenntilstand, tett og rennende nese, vondt i halsen, og hoste, er de vanligste symptomene på en viral luftveisinfeksjon. Disse varer ofte i 2-5 dager, mens hosten kan vare lenger. Gul eller grønn farge på snørr og slim er ikke tegn på bakteriell infeksjon. Hvis barnet er i tilfredsstillende allmenntilstand, får i seg tilstrekkelig væske og ikke har pusteproblemer, kan man som regel se an tilstanden hjemme. Feber på 39-40 grader er vanlig ved ufarlige luftveisinfeksjoner. Feberen hjelper immunforsvaret med å bekjempe infeksjonen og er ikke farlig i seg selv.

Behandling:

Antibiotika hjelper bare mot bakterielle infeksjoner og skal ikke brukes ved virusinfeksjoner. Tett nese er plagsomt og kan være medvirkende årsak til ørebetennelse. Avsvellende nesedråper lindrer symptomer på tett nese. Disse brukes over få dager mens symptomene er verst og i alderstilpasset dose. Det skal utvises forsiktighet ved bruk av avsvellende nesedråper til barn under 2 år og helst bør det unngås. I stedet bør man gi saltvannsdåper i nesen og man kan også bruke en sugeballong (fås kjøpt på apotek) for å fjerne slim og snørr fra nesen. Hostesaft har oftest liten effekt, men kan forsøkes ved plagsom tørrhoste. Pass på at barnet ikke har for mye klær på seg når det har feber. Febernedsettende kan brukes hvis barnet er plaget av høy feber og smerter. Lite mat i noen dager er ikke farlig. Barnet tar igjen det tapte når det er friskt igjen. Lite drikke, derimot, kan raskt bli farlig hos små barn, særlig hvis det har væsketap, som ved oppkast og diaré. Gi hyppige og små mengder om gangen å drikke. Hvis barnet er svært slapt, orker lite og/eller gir dårlig kontakt eller det får pusteproblemer, bør lege oppsøkes raskt.

Forløp:

Så lenge barnet kommer seg mellom hver infeksjon og viser normal vekst og trivsel, er det ikke grunn til å bekymre seg for hyppige luftveisinfeksjoner. Hvis et barn får mange bakterielle infeksjoner, mer alvorlige lungeinfeksjoner eller infeksjoner med uvanlig lokalisasjon, som i skjelett, muskler eller lignende, er det imidlertid grunn til å undersøke nærmere.

Hvis barn har hyppige ørebetennelser, bakterielle halsbetennelser og/eller snorker mye om natten, kan det være nødvendig med undersøkelse av spesialist i øre-nese-og halssykdommer.

Når må lege oppsøkes raskt?

Det er viktig å vurdere allmenntilstanden hos barnet. Hvis barnet blir svært slapt, ikke får i seg drikke, gir dårlig kontakt, eller dersom barnet får pusteproblemer bør lege oppsøkes. Dersom feber og lettere redusert allmenntilstand varer i over 3-4 dager bør også lege oppsøkes.

Ved høy feber hos barn yngre enn 3-6 måneder bør man også raskere kontakte lege.